

***M. tuberculosis* infekcijas transmisijas biežuma noteikšana no infekcijas avota uz bērnu atkarībā no kontakta veida**

**Anda Nodieva, Inta Jansone¹, Iveta Ozere, Ģirts Šķenders²,
Olga Bobrikova², Zīta Lauska², Matīss Baušķeniņš¹,
Vija Riekstiņa², Viesturs Baumanis¹**

Rīgas Stradiņa universitāte, Infektoloģijas un dermatoloģijas katedra, Latvija

¹ *Latvijas Biomedicīnas pētījumu un studiju centrs*

² *SIA Rīgas Austrumu klīniskā universitātes slimnīca,
stacionārs "Tuberkulozes un plaušu slimību centrs", Latvija*

Ievads. Saslimstība ar tuberkulozi (TB) Latvijā 2012. gadā, salīdzinot ar 2011. gadu, ir pieaugusi no 35,2 līdz 42,8 /100 000. Lai pārtrauktu infekcijas transmisiju un jaunu slimības gadījumu rašanos, būtisks priekšnoteikums ir agrīna TB atklāšana, jo sevišķi bērniem, kas tiek realizēta kā TB slimnieku kontakta personu pārbaude. Klīniskajā praksē parasti tiek pārbaudītas visciešāk ar TB slimnieku kontaktā dzīvojošās personas (mājsaimniecības kontakti), taču arī mazāk ciešas saskarsmes rezultātā (sadzīves kontakti) pastāv inficēšanās un saslimšanas risks.

Darba mērķis. Noteikt infekcijas transmisijas biežumu no iespējama infekcijas avota uz bērnu atkarībā no kontakta veida.

Materiāls un metodes. Retrospektīvs šķērsriezuma pētījums. Visos gadījumos, kad *M. tuberculosis* (MT) kultūra tika izolēta no bērna un viņa potenciālā infekcijas avota, tika izdarīta tās genotipēšana (IS 6110 RFLP un spoligotips) un zāļu jutības testēšana. Genoma sakritība pieņemta par pierādījumu infekcijas transmisijai. Salīdzināts infekcijas transmisijas biežums no infekcijas avota uz bērnu atkarībā no kontakta veida.

Rezultāti. Laikposmā no 2001. līdz 2012. gadam MT genotipēšana tika veikta 81 bērnam un viņa domātajam infekcijas avotam. Genotipiski un fenotipiski identiski MT izolēti 49 (61%) pāru gadījumos, apstiprinot infekcijas transmisiju no domātā infekcijas avota uz bērnu. Ciešs mājsaimniecības rakstura kontakts identificēts 33/49 (67%), sadzīves kontakts 16/49 (33%) gadījumos. Profilaktiskā pārbaudē TB tika atklāta 26/33 (79%) no mājsaimniecības kontakta gadījumiem, šie bērni diagnostikas laikā bija klīniski veseli ar neliela apjoma TB izmaiņām plaušās. Pārbaudot bērnus saistībā ar klīniskiem simptomiem, TB tika diagnosticēta 7/33 (21%) no cieša kontakta gadījumiem. 9/16 (56%) sadzīves rakstura kontakta bērni bija klīniski slimi diagnostikas laikā ar plašu TB procesu. Viens no šiem bērniem miris no centrālās nervu sistēmas TB. 7/16 (44%) sadzīves rakstura kontakta bērni tika pārbaudīti profilaktiski un TB diagnostikas laikā bija klīniski veseli.

Secinājumi.

1. Ar molekulāro genotipēšanu apstiprināts, ka biežāk TB infekcijas transmisija notiek cieša mājsaimniecības rakstura kontakta gadījumos.
2. Profilaktiski pārbaudot bērnus no cieša mājsaimniecības rakstura kontakta, lielākai daļai bērnu TB tiek atklāta agrīni – pirms slimības klīniskajām izpausmēm.
3. Trešdaļā gadījumu infekcijas transmisija notiek sadzīves rakstura kontakta gadījumā; lielākā daļa bērnu no sadzīves kontakta ir klīniski slimi ar plašāku slimības formu diagnostikas laikā, jo tie netika pārbaudīti profilaktiski.
4. Profilaktiski izmeklējamo kontaktpersonu loku nepieciešams paplašināt, ietverot tajā bērnus, kuriem ir atkārtots un regulārs sadzīves rakstura kontakts ar infekciozu TB slimnieku.